

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної
роботи

“ _____ ” _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Теорія міжнародних відносин

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(шифр і назва)

спеціалізація «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова

(обов'язкова/ за вибором)

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2019/ 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«20» червня 2019 року, протокол № 15

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Алексєєва Т. І., доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Шамрасва В. М., професор кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «19» червня 2019 року № 12

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ Парфіненко А. Ю.
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «19» червня 2019 року № 11

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є формування у студентів фахових знань про сутність й природу міжнародних відносин, оволодіння основними концепціями та підходами щодо аналізу питань теорії і практики сучасних міжнародних відносин.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

- вивчення основних понять, категорій та термінів, які дозволяють аналізувати, інтерпретувати та з'ясувати природу міжнародних відносин;
- визначення місця, ролі та значення теорії міжнародних відносин у сучасному суспільстві;
- вміння характеризувати наукові підходи до вивчення теорії та практики міжнародних відносин (вітчизняні та закордонні концепції);
- застосування методологічного апарату з міжнародних стандартів для формування безпекової компоненти міжнародних відносин;
- вивчення класичних та сучасних теорій міжнародних відносин;
- проведення інформаційно-аналітичних досліджень у галузі міжнародних відносин;
- застосування національних і міжнародно-правових актів, як регулятора міжнародних відносин;
- дослідження особливостей розвитку міжнародних відносин країн в умовах глобалізації та регіоналізації;
- пошук раціональних форм міжнародних відносин для залучення капіталу і створення сприятливого інвестиційного клімату.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
4-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
42 год.	-
в т. ч. Індивідуальні завдання	
15 год. (КР)	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: основні поняття, об'єкт та предмет науки про міжнародні відносини, основні підходи до вивчення міжнародної політики; методи теоретичних досліджень міжнародних відносин; знання основних наукових шкіл та напрямків теорії міжнародних відносин; історичні форми організації міжнародних відносин; методи аналізу міжнародних відносин та процесів; основні тенденції і закономірності розвитку міжнародних відносин; наукові концепції міжнародних систем, міжнародних конфліктів, мирного співіснування та співробітництва;

вміти: знаходити необхідну літературу, документи, довідкові матеріали з проблематики дисципліни; орієнтуватися в поточних міжнародних подіях та використовувати набуті знання при їх аналізі; висловлювати власні судження стосовно тих чи інших тенденцій і процесів у сфері міжнародних відносин; використовувати на практиці положення теорії міжнародних відносин; брати участь у публічних виступах, дебатах і дискусіях за різною тематикою, виступати перед аудиторією, дотримуючись етикету спілкування.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення.

Поняття та сутність міжнародних відносин. Об'єкт та предмет міжнародних відносин. Понятійно-категоріальний апарат теорії міжнародних відносин. Співвідношення категорій «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика». Теорія міжнародних відносин у структурі соціально-суспільних наук. Методи вивчення міжнародних відносин.

Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки.

Зовнішньополітичні концепції в політичній думці Стародавнього світу. Реалістичні уявлення про міжнародні відносини в політичній думці епохи Відродження й Нового часу. Генезис ліберальної концепції міжнародної політики. Марксизм та міжнародні відносини.

Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин.

Генезис геополітики. Класифікація сучасних шкіл та напрямів міжнародних відносин. Класичні геополітичні концепції. Німецька геополітична школа. Британська школа геополітики. Північноамериканська школа геополітики.

Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин у політичній науці 40-60-х рр. XX ст.

Проблема класифікації наукових концепцій. Політичний ідеалізм в теорії та практиці міжнародних відносин. Політичний реалізм в США. Політичний реалізм у Західній Європі. Модерністські концепції міжнародних відносин.

Тема 5. Еволюція теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст.

Неоліберальний напрям теорії міжнародних відносин. Становлення неореалізму. Постмодерністські та немарксистські концепції міжнародних відносин. Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції. Формування теорії міжнародних режимів.

Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення «холодної війни».

Сутність цивілізаційного підходу. Концепція «кінця історії» Ф. Фукуями. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантігтона. Геополітичні концепції З. Бжезінського. Світо-системний аналіз І. Валлерстайна.

Тема 7. Система та структура міжнародних відносин.

Різновиди та рівні міжнародних відносин. Теоретичні моделі міжнародних систем. Еволюція системи міжнародних відносин після закінчення «холодної війни». Особливості та закономірності історичної еволюції міжнародних систем.

Тема 8. Теоретичні основи міжнародних конфліктів і шляхи їх врегулювання.

Сутність та типологія міжнародних конфліктів. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів. Типи міжнародних конфліктів. Шляхи мирного врегулювання міжнародних конфліктів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення	9	4	2			3						
Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки	9	4	2			3						
Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин	9	4	2			3						
Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин у політичній науці 40-60-х рр. XX ст.	9	4	2			3						
Тема 5. Еволюція теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст.	9	4	2			3						
Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення «холодної війни»	10	4	2			4						
Тема 7. Система та структура міжнародних відносин	10	4	2			4						
Тема 8. Теоретичні основи міжнародних конфліктів і шляхи їх врегулювання	10	4	2			4						
Індивідуальне науково-дослідне завдання – семестрова контрольна робота	15					15						
Усього годин	90	32	16			42						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення.	2
2	Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки.	2
3	Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин.	2
4	Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин у політичній науці 40-60-х рр. XX ст.	2
5	Тема 5. Еволюція теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст.	2
6	Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення «холодної війни».	2
7	Тема 7. Система та структура міжнародних відносин.	2
8	Тема 8. Теоретичні основи міжнародних конфліктів і шляхи їх врегулювання.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення. За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю. Робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	3
2	Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки. За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю. Робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	3
3	Тема 3. Геополітичні концепції міжнародних відносин. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання плану відповідей на питання, робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	3

4	Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин у політичній науці 40-60-х рр. XX ст. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання плану відповідей на питання, робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	3
5	Тема 5. Еволюція теорії міжнародних відносин в 70-90-х роках XX ст. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання плану відповідей на питання, робота з Internet-ресурсами, підготовка інформаційних повідомлень, доповідей, презентацій.	3
6	Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення «холодної війни». За допомогою навчальної літератури, аналізу періодичних видань, Internet-ресурсів вивчити питання теми з метою підготовки до семінарського заняття.	4
7	Тема 7. Система та структура міжнародних відносин. Підготовка до семінарського заняття та поточної контрольної роботи за темою.	4
8	Тема 8. Теоретичні основи міжнародних конфліктів і шляхи їх врегулювання. За допомогою лекційного матеріалу, аналізу періодичних видань, Internet-ресурсів вивчити питання теми з метою підготовки до семінарського заняття.	4
9	Підготовка контрольної роботи – індивідуального науково-дослідного завдання	15
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – семестрова контрольна робота з дисципліни «Теорія міжнародних відносин» присвячена вивченню закономірностей розвитку системи міжнародних відносин.

Кожне індивідуальне науково-дослідне завдання – контрольна робота повинна містити:

1. Титульна сторінка.
2. Зміст.
3. Основна частина.
4. Список використаних джерел (не менше 15).

Загальний обсяг контрольної роботи – до 12 сторінок.

Текст контрольної роботи набирається на комп'ютері через 1,0 інтервал на стандартних аркушах формату А4 (210x297 мм). Поля з лівого боку – 25 мм, з правого – 15 мм, зверху – 15 мм, знизу – 15 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий – 1,0 см. Друкування тексту проводиться державною мовою на одній стороні аркушу. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт.

Типова структура основної частини робіт, що присвячені вивченню

закономірностей розвитку системи міжнародних відносин наступна:

- методи дослідження міжнародних відносин (загальнонаукові, історичні, конкретно-емпіричні, прогностичні, математичні, статистичні);
- основні школи на напрямки в теорії міжнародних відносин (класичні, сучасні);
- загальні концепції міжнародних відносин (класичні, сучасні);
- правове регулювання міжнародних відносин (форми, принципи, функції, проблеми);
- найбільш часто вживані інструменти міжнародної політики (сила, дипломатія, пропаганда);
- основні суб'єкти міжнародних відносин (з зазначенням учасників);
- міжнародне співробітництво (моделі, типи);
- роль міжнародної безпеки в теорії міжнародних відносин (сутність, параметри, види, основні загрози і механізм підтримання);
- міжнародні конфлікти і шляхи їх врегулювання (функції, типологія, способи вирішення);
- тенденції розвитку міжнародних відносин в умовах глобалізації (етапи розвитку, прогноз).

Тематика контрольних робіт

1. Роль прикладного аналізу міжнародних відносин у системі сучасних наукових знань.
2. Методологічні принципи теорії міжнародних відносин та класифікація основних методів теоретичних досліджень.
3. Значення базової методики прикладного аналізу міжнародних відносин (експлікативні, пояснювальні методи).
4. Роль математичних засобів у прикладному вивченні міжнародних відносин.
5. Значення міжнародних відносин в історії соціально-політичної думки.
6. Еволюційний шлях становлення теорії міжнародних відносин.
7. «Біхевіористична революція» та принципи модернізму в класичній теорії міжнародних відносин.
8. Теорія «політичного ідеалізму» та її взаємозв'язки із принципами неолібералізму.
9. Зміст та особливості сучасної полеміки між теоріями неореалізму та неолібералізму.
10. «Німецька школа» в теорії міжнародних відносин.
11. Протиріччя між сучасними та класичними школами міжнародних відносин.
12. Проблеми правового регулювання та морального виміру міжнародних відносин.
13. Інституційно-нормативні засади та напрямки діяльності Організації Об'єднаних Націй
14. Регулююча функція моралі в теорії міжнародних відносин.
15. Роль права як регулятора міжнародних відносин у поглядах Г. Гегеля.
16. Геополітичні концепції та їх значення для теорії міжнародних відносин.
17. Роль міжнародної пропаганди в міжнародних відносинах.
18. Трагування держави у наукових дискусіях між етатистами і транснаціоналістами.
19. Вплив геополітичних концепцій Н. Спайкмена на розвиток північноамериканської школи на початку 50-х рр. XX ст.

20. Зміни у міжнародних відносинах на початку 60-х рр. XX ст. та їх вплив на американську геополітичну думку.
21. Геополітика в Україні на зламі XX-XXI ст.
22. Проблема застосування воєнної сили у сучасних теоріях міжнародних відносин.
23. Причини виникнення міжнародних конфліктів та шляхи їх урегулювання.
24. Роль і функції дипломатії в регулюванні міжнародних відносин.
25. Проблема міжнародного тероризму в теорії міжнародних відносин.
26. Нормативно-інституціональне забезпечення дипломатичної діяльності в міжнародних відносинах.
27. Механізм попередження потенційно конфліктогенних ситуацій у міжнародних відносинах.
28. Проблеми формування нової Поствестфальської системи міжнародних відносин.
29. Виклики глобальних трансформацій в сучасних теоріях міжнародних відносин.
30. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародних відносин в Україні у XXI столітті.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Теорія міжнародних відносин» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є базовою інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового іспиту в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконання індивідуальної семестрової роботи.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

В кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали за аудиторну та поза аудиторну роботу. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів. Впродовж семестру проводиться 1 підсумкова контрольна робота, а також поточний контроль.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Екзамен	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
5	5	5	5	5	5	5	5	20		60	40	100

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 30 балів – поточний тестовий контроль;
- 10 балів – активна робота на семінарських заняттях;
- 20 балів – виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль – 40 балів, з них:

- 30 балів (2 теоретичних питання по 15 балів);
- 10 балів (10 тестових завдань по 1 балу).

Загальна кількість балів за успішне виконання завдань під час засвоєння тем дисципліни – 60 балів.

За підсумками поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Алексеев И. Искусство дипломатии: не победить, а убедить: из истории конфликтов, из истории дипломатии, правила этикета, как преодолеть «рознь мира сего»? / И. Алексеев. – 4-е изд. – М.: Издательство ИТК «Дашков и К», 2013. – 283 с.
2. Бахчеванова Н. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / Н. В. Бахчеванова. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 403 с.
3. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія / У. Бек. – К. : Ніка-Центр, 2011. – 408 с.
4. Бжезінський З. Велика шахівниця / З. Бжезінський. – Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
5. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір : монографія / [О. О. Любівцева та ін.]. – К. : Київ. ун-т, 2010. – 160 с.
6. Глобальні модерності / за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона [пер. з англ. Т. Цимбала]. – К. : Ніка-Центр, 2012. – 400 с.
7. Грищенко А. Європейський та євразійський вектори економічної інтеграції України / А. Грищенко // Економіка України. – 2012. – № 7. – С. 80–88.
8. Дорош Л. О. Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини»: Навч. посібн. / Л. О. Дорош, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 189 с.
9. Киссинджер Г. О Китає / Г. Киссинджер [пер. с англ. В. Н. Верченко]. – М. : Астрель, 2013. – 635 с.
10. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: підруч. / М. З. Мальський, М. М. Мацях. – Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, ф-т міжнарод. відносин. – 4-те вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2011. – 406 с.
11. Основи теорії міжнародних відносин : Навч. посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 244 с.
12. Основи теорії міжнародних відносин. Словник: Навч. посібник / М. П. Гетьманчук, Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 340 с.
13. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 576 с.
14. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. – Х.: Право, 2016. – 540 с.
15. Фішер Й. Історія повертається. Світ після 11 вересня і відродження Заходу / Й. Фішер. – К. : Темпора, 2013. – 536 с.
16. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий. – 3-тє вид., доповн. – Л.: Новий світ, 2007. – 360 с.
17. Чумаков А. Глобализация. Контуры целостного мира / А. Чумаков. – М. : Проспект, 2013. – 428 с.
18. Шепелєв М. А. Теорія міжнародних відносин: підруч. / М. А. Шепелєв. – К. : Вища шк., 2004. – 622с.

Допоміжна література

1. Андрущенко С. В. Україна в сучасному геополітичному середовищі: моногр. / С. В. Андрущенко. – К. : Логос, 2005. – 286 с.
2. Асиметрія міжнародних відносин / за заг. ред. Г. М. Перепелиці. – К. : вид. Дім «Стилос», 2015. – 555 с.
3. Богатуров А. Д. Очерки теории и методологии политического анализа международных отношений / А. Д. Богатуров, Н. А. Косолапов, М. А. Хрусталева. – М. : Инфо, 2012. – 380 с.
4. Бжезінський З. Україна у геостратегічному контексті / З. Бжезінський. – К. : ВД «Києво-Могилян. акад.», 2016. – 102 с.
5. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство? / З. Бжезінський. – К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська Академія», 2006. – 203 с.
6. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валлерстайн : пер. с англ. П. Кудюкина. – СПб. : унив. кн., 2011. – 416 с.
7. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин / Р. В. Вовк. – К. : Знання, 2012. – 267 с.
8. Глобальная экономика / под ред. Е. Н. Камышанченко, Ю. Л. Растопчиной. – Белгород: ИПК НИУ «БелГУ», 2011. – 416 с.
9. Гроссман Ю. Історія стародавнього світу: Практикум: Навч. посібник для іст. фак. ун-тів / Ю. Гроссман, І. Лісовий. – Львів: Вища шк.: Вид-во при Львів. ун-ті, 1985. – 223 с.
10. Глиняний В. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посібник / В. П. Глиняний; Одес. нац. юрид. академія. – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : Істина, 2005 – 767с.
11. Дорошко М. С. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД: навч. посіб. / М. С. Дорошко, Н. В. Шпакова. – К. : Центр учбової л-ри, 2011. – 204 с.
12. Зуйков Р. Вестфальская система международных отношений: критерии и трансформация / Р. Зуйков // Мировая экономика и международные отношения. – 2010. – № 3. – С. 13-27.
13. Історія міжнародних відносин: навч. посіб. / В. М. Головій, В. М. Єрмолаєв, І. Г. Мужіна. – К. : «Хайтек пресс», 2010. – 78 с.
14. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу: Підручник для студ. вузів / О. Крижанівський. – 2-е вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 589 с.
15. Конышев В. Н. Американский неореализм о природе войны: эволюция политической теории / В. Н. Конышев. – СПб. : Наука, 2004. – 372 с.
16. Колодко Гж. В. Глобализация, трансформация, кризис – что дальше? / Гж. В. Колодко. – М. : Магистр, 2012. – 174 с.
17. Косов Ю. В. Содружество Независимых Государств: интеграция, парламентская дипломатия и конфликты : учебник / Ю. В. Косов, А. В. Торопыгин. – М. : Аспект пресс, 2012. – 296 с.
18. Кремень В. Україна: ідентичність у добу глобалізації / В. Кремень, В. Ткаченко. – К.: Знання, 2013. – 415 с.
19. Кустарев А. Государственный суверенитет в условиях глобализации / А. Кустарев. – Pro et Contra. – 2006. – № 4. – С. 72-88.

20. Кулматов К. Н. Региональные аспекты международных отношений: учеб. / К. Н. Кулматов, А. В. Митрофанова. – М.: Восток-Запад, 2010. – 536 с.
21. Малевич И. Изменяя себе, Китай изменяет весь мир. Изменяя весь мир, Китай изменяет себе: переговорные традиции и современный деловой этикет / И. Малевич. – М. : Харвест, 2011. – 319 с.
22. Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации: учебн. пособие / П. А. Цыганков, Г. А. Дробот, М. М. Лебедева и др. – М. : Инфра-М, 2012. – 320 с.
23. Мировая политика и международные отношения : учебн. Пособие / С. А. Ланцов, В. А. Ачкасов, Д. З. Мутагиров. – Спб., 2017. – 448 с.
24. Олимпиев А. Ю. Международные проблемы Ближнего Востока, 1960-2013 г. / А. Ю. Олимпиев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2013. – 343 с.
25. Погорська І. І. США: місія здійснити? Проксеологія творення глобального світу / І. І. Погорська; інститут світової економіки та міжнародних відносин. – К. : Грамота, 2010. – 520 с.
26. Розенау Дж. К исследованию взаимопересечений внутривнутриполитической и международной систем / Дж. Розенау // Теория международных отношений : Хрестоматия / под ред. П. А. Цыганкова. – М. : Гардарики, 2002. – С. 172-183.
27. Розенау Дж. Меняющиеся индивиды как источник глобальной турбулентности / Дж. Розенау // Индивиды в международной политике / рук. авт. колл. М. Жирар ; пер. с фр. С. А. Соболев, П. А. Цыганков. – М. : Междунар. пед. акад., 1996. – 204 с.
28. Тетчер М. Искусство управления государством: стратегия для меняющегося мира / М. Тетчер; [пер. с англ. В. Йонова]. – 3-е изд. – М. : Альпина Паблишер, 2012. – 503 с.
29. Тищик Б. Історія держави і права країн Стародавнього світу: Навч. посібник / Б. Тищик, Л. Кірієнко. – Львів: Світ, 2001. – 382 с.
30. Фененко А. В. Понятие ядерной стабильности в современной политической теории / А. В. Фененко. – М. : URSS.ru, 2006. – 112 с.
31. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ Хранитель, 2010. – 592 с.
32. Фукуяма Ф. Америка на распутье: демократия, власть и неоконсервативное наследие / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ Хранитель, 2007. – 282 с.
33. Хома Н. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник / Н. Хома. – 4-те вид., стереотипне. – Львів: Новий Світ-2000, 2007. – 474 с.
34. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций? / С. Хантингтон // Полис. – 1994. – № 1. – С. 30-49.
35. Янг О. Политические разрывы в международной системе / О. Янг // Теория международных отношений: хрестоматия / под ред. П. А. Цыганкова. – М.: Гардарики, 2002. – С. 241-250.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Асоціація політичних консультантів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.piar.kiev.ua>.
2. Выглежанин А. Становление глобального правового пространства в XXI веке / А. Выглежанин. – М. : Журнал международных отношений и мировой политики,

2015. – Т. 13. – С. 1-5. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intertrends.ru/twenty-t.hree/003.htm>.
3. Еріна М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посібник / М. Еріна. – К. : КНЕУ, 2011. – 170 с. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.gmdh.net/articles/theory/zmerina.htm/.
 4. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.iweir.org.ua>.
 5. Інститут Євро-Атлантичного співробітництва. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ieac.org.ua>.
 6. Панченко М. Ю. Международный порядок: сущность и механизмы / М. Ю. Панченко. – М. : Журнал международных отношений и мировой политики, 2015. – Т. 13. – С. 11-15. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.jurnal.org/articles/2008/polit72.html>.
 7. Чекаленко Л. Зовнішня політика України / Л. Чекаленко: підручник. – К. : КОНДОР, 2011. – 290 с. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1018108/>
 8. Шпакович О. Місце міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин / О. Шпакович // Право України. – 2010. – № 12. – С. 186–192. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/index.php?url=/auteurs/view/75290/source:default>
 9. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.uceps.org>.
 10. Український центр політичного менеджменту. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.politik.org.ua>.
 11. International Relations Center. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.fpif.org>.
 12. Australian Institute of International Affairs. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.aiia.asn.au>
 13. Brookings Institution [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.brookings.edu>
 14. Foreign Policy Association [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.fpa.org>
 15. International Institute for Strategic Studies[Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.iiss.org>